

ЮРИДИЧНИЙ НАУКОВИЙ ЕЛЕКТРОННИЙ ЖУРНАЛ

ЕЛЕКТРОННЕ НАУКОВЕ
ФАХОВЕ ВИДАННЯ

www.lsej.org.ua

2' 2017

Державний вищий навчальний заклад
«Запорізький національний університет»
Міністерства освіти і науки України

Електронне наукове фахове видання «Юридичний науковий електронний журнал»

№ 2, 2017

Електронний журнал включений до переліку електронних фахових видань України на підставі Наказу МОН України від 21 листопада 2013 року № 1609, а також до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus International (Республіка Польща)

Запорізький національний університет
Запоріжжя 2017

УДК 34(05)
ББК 67я5

Юридичний науковий електронний журнал – електронне наукове фахове видання юридичного факультету ДВНЗ «Запорізький національний університет»

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Коломоєць Тетяна Олександрівна – доктор юридичних наук, професор

Заступник головного редактора:

Бондар Олександр Григорович – доктор юридичних наук, доцент

Відповідальний секретар:

Віхляєв Михайло Юрійович – доктор юридичних наук, доцент

Члени редакційної колегії:

Дугинець Олександр Сергійович – доктор юридичних наук, професор (Російська Федерація);
Биргеу Михайло Михайлович – доктор юридичних наук, професор (Республіка Молдова);
Севрюков Олександр Павлович – доктор юридичних наук, професор (Російська Федерація);
Ібрагімов Соліджон Ібрагімович – доктор юридичних наук (Республіка Таджикистан);
Сильченко Микола Володимирович – доктор юридичних наук, професор (Республіка Білорусь);
Манн Томас – доктор юридичних наук, професор (Федеральна Республіка Німеччина);
Колпаков Валерій Костянтинович – доктор юридичних наук, професор;
Кузьменко Оксана Володимирівна – доктор юридичних наук, професор;
Бевзенко Володимир Михайлович – доктор юридичних наук, професор;
Мельник Роман Сергійович – доктор юридичних наук, професор;
Миколенко Олександр Іванович – доктор юридичних наук, професор;
Озерський Ігор Володимирович – доктор юридичних наук, доцент;
Приймаченко Дмитро Володимирович – доктор юридичних наук, професор;
Лук'янець Дмитро Миколайович – доктор юридичних наук, доцент;
Берлач Анатолій Іванович – доктор юридичних наук, професор;
Калюжний Ростислав Андрійович – доктор юридичних наук, професор;
Курило Володимир Іванович – доктор юридичних наук, професор;
Шишка Роман Богданович – доктор юридичних наук, професор;
Дудоров Олександр Олексійович – доктор юридичних наук, професор;
Лукашевич Віталій Григорович – доктор юридичних наук, професор;
Батанов Олександр Васильович – доктор юридичних наук, професор;
Лютіков Павло Сергійович – доктор юридичних наук, доцент;
Верлос Наталя Володимирівна – кандидат юридичних наук;
Ганзенко Олександр Олександрович – кандидат юридичних наук, доцент;
Макаренков Олексій Леонідович – кандидат юридичних наук;
Ткалич Максим Олегович – кандидат юридичних наук, доцент.

Рекомендовано до опублікування вченою радою ДВНЗ «Запорізький національний університет», протокол № 10 від 25 квітня 2017 р.

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1
ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА

Задерейко А.В., Троянский А.В., Чечельницкий В.Я. ПРОБЛЕМНЫЕ АСПЕКТЫ ЗАЩИТЫ ИНФОРМАЦИОННОГО СУВЕРЕНИТЕТА ГОСУДАРСТВА И ПЕРСПЕКТИВЫ ЕГО ЗАЩИТЫ В УКРАИНЕ 10

Тищенко Р.В. ІНСТИТУТ ПОКАРАННЯ В ПОЛІТИКО-ПРАВОВІЙ ДУМЦІ СТАРОДАВНЬОГО КИТАЮ 13

Шевердін М.М. СТАНОВЛЕННЯ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В ПЕРШІ РОКИ НЕЗАЛЕЖНОСТІ 17

РОЗДІЛ 2
КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО, МУНІЦИПАЛЬНЕ ПРАВО

Ленгер Я.І. ПРАВОВІ КОЛІЗІЇ МІЖ РІВНИМИ ЗА ЮРИДИЧНОЮ СИЛОЮ ПРАВИЛАМИ ПОВЕДІНКИ, ЇХ ОСОБЛИВОСТІ 20

Магац Т.М. СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ІНСТИТУТУ ДЕРЖАВНИХ СИМВОЛІВ УКРАЇНИ 22

Mykhailiuk Y.O. THE PRINCIPLE OF PUBLIC NATURE OF ELECTIONS AND ITS CONSEQUENCES FOR DEPLOYMENT OF ELECTRONIC VOTING TECHNOLOGIES IN GERMANY 24

Стрільчук В.А. ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ КОНЦЕПТУ «СТАЛИЙ РОЗВИТОК» У ПРАВІ: КРИТИЧНИЙ АНАЛІЗ 28

РОЗДІЛ 3
ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО І ЦИВІЛЬНИЙ ПРОЦЕС; СІМЕЙНЕ ПРАВО; МІЖНАРОДНЕ ПРАВО

Амеліна А.С., Філоненко М.С., Левчук П.Р. КОДИФІКАЦІЯ ЦИВІЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА: ПОНЯТТЯ ТА СУТНІСТЬ 32

Лепех С.М. ПРАВОВИЙ СТАТУС КРЕДИТНИХ ПОСЕРЕДНИКІВ 35

Самілик Л.О., Кочура І.Ю. ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА НАКАЗНОГО ПРОВАДЖЕННЯ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ ТА ЄС 38

РОЗДІЛ 4
ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО

Ганзицька Т.С., Гапонов В.В. ПОНЯТТЯ ТА ЗМІСТ КОРПОРАТИВНИХ ПРАВОВІДНОСИН 41

Тополевський Р.Б., Дзюбіна А.В., Дзюбіна К.О. ПРАВОВІ ЗАСАДИ ВЕДЕННЯ ЕЛЕКТРОННОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ У КОНТЕКСТІ ЮРИДИЧНОЇ ФУТУРОЛОГІЇ 44

РОЗДІЛ 5
ТРУДОВЕ ПРАВО

Занфірова Т.А. ЗАГАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СВОБОДИ ПРАЦІ В УКРАЇНІ (2014–2017 РОКИ) 48

Сорочишин М.В. ТРУДОВИЙ ДОГОВІР З НУЛЬОВИМ РОБОЧИМ ЧАСОМ ЯК ВИД ТРУДОВОГО ДОГОВОРУ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ ВЕЛИКОБРИТАНІЇ 51

РОЗДІЛ 6
ЗЕМЕЛЬНЕ ПРАВО

Письменна О.П. ІСТОРИКО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ СТАНОВЛЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА У СФЕРІ ВИДОБУВАННЯ КОРИСНИХ КОПАЛИН 54

Шевченко Я.О. ОСНОВНІ КОЛІЗІЇ ТА НЕДОЛІКИ У ПРАВОВОМУ РЕГУЛЮВАННІ ОЦІНКИ ЗЕМЕЛЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ В УКРАЇНІ 58

РОЗДІЛ 7
АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС; ФІНАНСОВЕ ПРАВО; ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО

Андрусенко С.І., Косюк В.П. АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ В НАЦІОНАЛЬНІЙ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ 61

Гладій О.В. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОПОДАТКУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ, ПОВ'ЯЗАНОЇ З ВИКОРИСТАННЯМ ТЕХНОГЕННИХ РОДОВИЩ 64

Гонько О.О. ШТРАФНІ САНКЦІЇ У СФЕРІ ТРАНСФЕРТНОГО ЦІНОУТВОРЕННЯ В УКРАЇНІ. ДОСЛІДЖЕННЯ ПРАКТИКИ КРАЇН ЄС 67

Джох Р.В. НЕОПОДАТКОВУВАНИЙ МІНІМУМ ДОХОДІВ ГРОМАДЯН: АНАЛІЗ СУТНОСТІ ЯВИЩА 70

Каменська Н.П. ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВАХ ЗА ЗВЕРНЕННЯМИ ДО ПУБЛІЧНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ: АКТУАЛЬНІ ТЕОРЕТИЧНІ УЗАГАЛЬНЕННЯ 73

Кахович О.О., Кахович Ю.О. ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ФОРМУВАННЯ МИТНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ 77

Ковтун В.М., Тупчій В.В. ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ МАЙНОВОГО ОПОДАТКУВАННЯ В ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ 80

Легеза Ю.О. СУТНІСТЬ ТА ВИДИ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПРОВАДЖЕНЬ У СФЕРІ ВИКОРИСТАННЯ ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ 83

Маріц Д.О. РОЛЬ ЮРИДИЧНИХ ФАКТІВ У ВИНИКНЕННІ ІНФОРМАЦІЙНИХ ПРАВОВІДНОСИН 87

Нефьодов С.В. МІСЦЕ ДЕРЖАВНИХ ГАРАНТІЙ У СТРУКТУРІ ДЕРЖАВНОГО БОРГУ 90

Процишен М.В. ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНЕ ПРАВО ЯК НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА 93

Руколайніна І.Є., Леміш О.О. ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ПОЛІЦІЄЮ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН ТА МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ЇХ ДОСВІДУ В УКРАЇНІ 96

Рум'янцев Ю.В. СИСТЕМА ЗАХОДІВ ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ В ОРГАНАХ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ УКРАЇНИ 98

Савенко Г.В. ОКРЕМІ АСПЕКТИ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ 101

РОЗДІЛ 8
КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО ТА КРИМІНОЛОГІЯ; КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧЕ ПРАВО

Горбачова І.М. ДЕЯКІ АСПЕКТИ КВАЛІФІКАЦІЇ НЕВИКОНАННЯ СУДОВОГО РІШЕННЯ 104

Мовчан Р.О., Дудоров О.О., Дацюк В.Б. КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ПРОТИДІЯ СТВОРЕННЮ ФІНАНСОВИХ ПІРАМІД В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ ВДОСКОНАЛЕННЯ 108

Дячкін М.О. ОРГАНІЗАЦІЯ ЗЛОЧИНУ «МАСОВІ ЗАВОРУШЕННЯ» 128

Кутєпов М.Ю. ОПТИМІЗАЦІЯ КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ 131

Олійничук Р.П. АНАЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД ПОКАЗНИКІВ НЕЗАКОННОЇ ПОРУБКИ ЛІСУ ЯК КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ 135

Полонова Н.І. МІСЦЕ ТАЄМНИЦІ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ СЕРЕД ІНШИХ ТАЄМНИЦЬ, ОХОРОНЮВАНИХ ЗАКОНОМ ПРО КРИМІНАЛЬНУ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ 138

Салтиков С.М. ОСОБЛИВОСТІ КРИМІНОЛОГІЧНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ ОСОБИ ЗЛОЧИНЦЯ У СТ. 364 КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ (ЗЛОВЖИВАННЯ ВЛАДОЮ АБО СЛУЖБОВИМ СТАНОВИЩЕМ) 142

Турчина О.С. ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ГРОМАДСЬКОГО ВПЛИВУ НА ЗАСУДЖЕНИХ ТА МОЖЛИВОСТІ ЙОГО ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ У ВІТЧИЗНЯНЕ ЗАКОНОДАВСТВО 145

РОЗДІЛ 9
КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА КРИМІНАЛІСТИКА; СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА; ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

Загурський О.Б. ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ НОРМ НА СТАДІЇ СУДОВОГО РОЗГЛЯДУ В КОНТЕКСТІ КРИМІНАЛЬНОЇ ПРОЦЕСУАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ 148

Жерж Н.А., Жерж Л.А., Шкара В.С. КРИМІНОЛОГІЧНА ТА КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА НЕЗАКОННОЇ ТРАНСПЛАНТАЦІЇ ОРГАНІВ АБО ТКАНИН ЛЮДИНИ В УКРАЇНІ 152

РОЗДІЛ 10
МІЖНАРОДНЕ ПРАВО

Ефіменко Ю.О. ПРОБЛЕМА ВИЗНАЧЕННЯ СТАТУСУ КАПІТАНА МОРСЬКОГО СУДНА (ІСТОРИЧНИЙ АНАЛІЗ) 155

Тітко Е.В. ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ СІМІС В ОРГАНІЗАЦІЇ ПІВНІЧНОАТЛАНТИЧНОГО ДОГОВОРУ 158

УДК 347.91/.95

ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА НАКАЗНОГО ПРОВАДЖЕННЯ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ ТА ЄС

COMPARATIVE LEGAL CHARACTERISTICS OF THE WRIT PROCEEDINGS LEGISLATION OF UKRAINE AND THE EU

Самілик Л.О.,
к.ю.н., доцент кафедри цивільного права та процесу
Університет державної фіскальної служби України

Кочура І.Ю.,
студентка
Університет державної фіскальної служби України

У статті розглядається порівняльно-правова характеристика наказного провадження за законодавством України та Європейського Союзу. На підставі проведеного аналізу наказного провадження за законодавством України та європейського наказного провадження запропоновано внести пропозиції щодо гармонізації українського цивільного процесуального законодавства в сфері наказного провадження з урахуванням досвіду країн-членів Європейського Союзу.

Ключові слова: правосуддя, цивільне судочинство, наказне провадження, судовий наказ, гармонізація, уніфікація, Європейський Союз.

В статье рассматривается сравнительно-правовая характеристика приказного производства по законодательству Украины и Европейского Союза. На основании проведенного анализа приказного производства по законодательству Украины и европейского приказного производства предложено внести предложения по гармонизации украинского гражданского процессуального законодательства в сфере приказного производства с учетом опыта стран-членов Европейского Союза, а именно в гражданское процессуальное законодательство ввести альтернативу с возможностью подачи заявления, получения копии судебного приказа и иных процессуальных документов как в письменной форме, так и в электронной. Это бы значительно упростило и облегчило судебный документооборот.

Ключевые слова: правосудие, гражданское судопроизводство, приказное производство, судебный приказ, гармонизация, унификация, Европейский Союз.

In the article describes comparative legal characteristics of the writ proceeding under the laws of Ukraine and the European Union. Investigates the Institute of the European writ and determines for Ukraine the most perspective directions of unification and harmonization the civil procedure legislation of European Union Member States, in terms of improving the effectiveness of national proceedings.

According to Ukrainian civil legislation the writ proceeding is one of the types of civil proceedings. The writ proceedings is one of the best and effective treatments of modern civil justice on a global scale. In the European Union writ proceeding governed by Regulation № 1896/2006. In the European Union it helps to minimize the need of parties of the proceedings to get acquainted with the civil procedures of other countries-European Union members.

Also said that the writ proceedings by EC Regulation № 1896/2006 have a lot commons and differents with Ukrainian legislation. In particular, the main differences are in the form of application submission requirements that can be considered in simplified proceedings, in the use of standard unified forms of the procedural documents and the possibility of introduction of electronic document flow.

The purpose of the article is to introduce in the civil procedure law an alternative with the possibility of submitting the application, getting copies of court orders and other procedural documents both in written form and in electronic. It would be much facilitated and simplified court document.

Key words: justice, civil law proceedings, writ proceedings, writ, harmonization, unification, European Union.

Конституція України проголошує, що утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави [1]. Виконуючи цей обов'язок, держава створює ефективні засоби реалізації прав, свобод та законних інтересів як фізичних, так і юридичних осіб. В свою чергу, реалізація прав та інтересів особи залежить від рівня їх забезпеченості. Забезпеченість, в даному випадку, полягає у створенні таких умов, за яких можливість порушення прав була б зведена до мінімуму, а навіть якщо таке порушення сталося, то надається можливість для його повного та якнайшвидшого відновлення.

Одним зі способів відновлення порушеного права є його захист у судовому порядку.

У цивільному процесі суди розглядають справи в порядку позовного, наказного та окремого провадження. При цьому, останніми роками спостерігається тенденція до збільшення кількості справ, які розглядаються саме в порядку наказного провадження. Вперше наказне провадження як вид цивільного судочинства було закріплене в українському законодавстві у 2004 р. з прийняттям діючого Цивільного процесуального кодексу. Хоча поняття «наказне провадження» та «судовий наказ» для юридичної літератури зарубіжних країн та міжнародної судової практики не є новими.

Враховуючи те, що Україна на сучасному етапі знаходиться на шляху інтеграції до Європейського Союзу (далі – ЄС), то необхідно гармонізувати та уніфікувати українське законодавство згідно з вимогами ЄС. В даному випадку, положення щодо розгляду цивільних справ в порядку наказного провадження не є винятком. Саме в ЄС протягом тривалого часу порушується питання про необхідність реформування цивільного процесуального законодавства країн-учасниць. Наслідком цього має стати створення подібних, удосконалених, але водночас спрощених національних цивільних процесуальних форм.

Питання аналізу наказного провадження в Україні та за законодавством ЄС знаходиться у полі зору багатьох фахівців у галузі цивілістики, оскільки для того, щоб адаптувати українське законодавство в сфері наказного провадження до законодавства ЄС, перш за все необхідно визначити їх спільні та відмінні риси на сучасному етапі. Так, зокрема, дослідженням даного питання займалися такі автори як: В. Бобрик, К. Брановицький, С. Васильєв, В. Комаров, Ю. Навроцька, І. Удальцова, С. Фурса та ін., але окремо саме порівняльно-правова характеристика наказного провадження за законодавством України та ЄС

здійснювалася неповно, поряд з іншими питаннями, що актуалізує наше дослідження.

Метою статті є проведення порівняльно-правової характеристики норм цивільного процесуального законодавства України та законодавства ЄС в галузі наказного провадження, а також внесення пропозицій щодо гармонізації наказного провадження за українським законодавством з урахуванням досвіду ЄС.

В доктрині українського цивільного процесу сформувалися різноманітні підходи до розуміння наказного провадження. Так, наприклад, С. Щербак зазначає, що наказне провадження – це провадження, в якому нема цивільної процесуальної форми, а справу вирішують у межах правової процедури, спеціально передбаченої законодавством [2, с. 79]. В свою чергу, Ю. Єфимова пропонує розглядати його як процесуальну процедуру, в результаті якої відбувається виконання вимог стягувача [3, с. 38], а Т. Сахнова акцентує увагу на наказному провадженні як формі правозастосовчої діяльності державно-владного органу, яка здійснюється поза рамками цивільної процесуальної форми і є лише розпорядженням судді [4, с. 57-58].

Легальне визначення наказному провадженню надав Пленум Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ. Відповідно, наказне провадження являє собою самостійний і спрощений вид судового провадження при розгляді окремих категорій справ, в якому суддя за заявою особи, якій належить право вимоги, а також органів та осіб, яким законом надано право захищати права та інтереси інших осіб без судового засідання і виклику стягувача та боржника на основі доданих до заяви документів видає судовий наказ, що є особливою формою судового рішення [5]. На думку М. Вербіцької, його мета полягає в оперативному визнанні цивільних прав і обов'язків за фізичними та юридичними особами, результатом чого є можливе швидке виконання зобов'язання «кредитор-боржник» [3, с. 49].

В ЄС вперше на законодавчому рівні єдине для всіх країн-учасниць європейське наказне провадження було закріплене Регламентом № 1896/2006 «Про введення європейського наказного провадження», який був прийнятий 12 грудня 2006 р. Європейським парламентом і Радою ЄС. Даний регламент вступив у силу 12 грудня 2008 р., тобто через два роки після його прийняття. Зазначений Регламент став обов'язковим для всіх країн, за винятком Данії. Основне значення Регламенту № 1896/2006 полягає у тому, що він дозволяє кредиторам стягувати за безспірними вимогами в цивільних і комерційних справах у судах країн-учасниць ЄС на основі єдиної процедури видачі європейського наказу про сплату. При цьому, варто зазначити, що важливою особливістю цього Регламенту є те, що він застосовується виключно до судочинства, що носить міждержавний характер. Тобто, для того щоб розглянути справу в порядку європейського наказного провадження, його учасники на момент подання заяви повинні проживати або постійно перебувати у різних країнах-членах ЄС. Проте в європейській літературі вважається, що застосування такого формулювання, як «судочинство, що носить міждержавний характер» є невдалим. На думку В. Бобрика, це пояснюється тим, що застосування європейського наказного провадження виключається тоді, коли обидві сторони мають місце проживання або постійного перебування в одній країні-члені ЄС, а майно боржника, на яке може бути звернене стягнення у порядку виконання, знаходиться в іншій країні. Відтак, якщо внутрішнім законодавством країни-члена ЄС, в якій буде здійснюватись видача наказу, не буде передбачено застосування процедури європейського наказного провадження (характерно, зокрема, для Австрії), такий наказ може виконуватись виключно в межах такої країни [6, с. 178].

Проте не всі категорії справ можуть розглядатися в порядку наказного провадження. В європейському наказному провадженні можуть розглядатися: вимоги про грошове стягнення певної суми в цивільних і торговельних справах, які носять міждержавний характер, і строк платежу за якими настав на момент подання відповідної заяви. Ці вимоги зазначені у статтях 2, 4 Регламенту № 1896/2006 [7].

Цивільний процесуальний кодекс України передбачає, що в порядку наказного провадження можуть розглядатися такі вимоги:

1) про стягнення нарахованої, але не виплаченої працівникові суми заробітної плати;

2) про компенсацію витрат на проведення розшуку відповідача, боржника, дитини або транспортних засобів боржника;

3) про стягнення заборгованості за оплату житлово-комунальних послуг, телекомунікаційних послуг, послуг телебачення та радіомовлення з урахуванням індексу інфляції та трьох відсотків річних, нарахованих заявником на суму заборгованості;

4) про присудження аліментів на дитину в розмірі тридцяти відсотків прожиткового мінімуму для дитини відповідного віку, якщо ця вимога не пов'язана із встановленням чи оспорюванням батьківства (материнства) та необхідністю залучення інших зацікавлених осіб;

5) про повернення вартості товару неналежної якості, якщо є рішення суду, яке набрало законної сили, про встановлення факту продажу товару неналежної якості, ухвалене на користь невизначеного кола споживачів [8].

Тому, як ми бачимо, українське законодавство наказне провадження пов'язує із вимогами про стягнення грошових коштів.

Проте, у вищезазначеному Регламенті подається також перелік вимог, які не можуть розглядатися в порядку європейського наказного провадження. Зокрема, до них відносять податки, мита чи інші адміністративні стягнення, а також відповідальність держав за дії або бездіяльність в сфері здійснення ними своїх владних функцій. Підлягають виключенню також такі сфери, як: права на майно, що виникають у зв'язку із шлюбними відносинами, заповітами, справами про неплатоспроможність (банкрутство), провадженнях щодо ліквідації неплатоспроможних компаній або інших юридичних осіб, судових засобів, санацій та подібних судових проваджень, вимог із соціального страхування, а також вимог із позадоговірних зобов'язань, за виключенням випадків, якщо таке зобов'язання є предметом домовленості між сторонами або є визнаним у певній сумі [9, с. 338]. При цьому доцільно наголосити на тому, що даний перелік є вичерпним і розширенню не підлягає.

Крім цього, Регламент № 1896/2006 не обмежує розмір грошової вимоги, яка може бути розглянута в наказному провадженні. Для прикладу, максимально допустима сума в грошовому еквіваленті вираження вимоги в наказному провадженні встановлюється в Австрії та Іспанії (30000 євро), Португалії (10000 євро), Бельгії (1860 євро). Але К. Брановицький зазначає, що при здійсненні національним судом вказаних країн європейського наказного провадження, в якому, сума вимоги про грошове стягнення не обмежується, встановлені національним законодавством обмеження не застосовуються [10, с. 37].

Однією з переваг європейського наказного провадження, в порівнянні з українським, є можливість електронної автоматизованої обробки даних. Сторони за допомогою електронних засобів та інформаційних технологій можуть подавати заяву про видачу електронного наказу про сплату, заяву про оспорювання, інформацію. Натомість суд, використовуючи дану електронну систему, має право надсилати інформацію про перевірку ним умов видачі наказу і вимог до форми і змісту заяви. Але, доцільно вказати, що ведення електронного документообігу в європейському наказному провадженні є не обов'язком, а правом країн-членів ЄС. Кожна країна-учасниця ЄС самостійно

вирішує питання про доцільність його впровадження. На жаль, в наказному провадженні України на сучасному етапі електронний документообіг не передбачений.

Для того, щоб звернутися до суду в порядку наказного провадження за законодавством ЄС, сторони мають подати заяву, яка є уніфікованою і її типова форма затверджена Додатком № 1 до Регламенту № 1896/2006. У заяві повинно бути зазначено: імена та адреси сторін, а також, за необхідності, їх представників, а також суду, до якого вона подається; стягувану суму (суму позову), включаючи основну суму, і, за необхідності, проценти, штрафи і витрати; відсоткову ставку та строк, за який нараховують відсотки, якщо законом відповідної держави-члена передбачене автоматичне збільшення основної суми на суму нарахованих відсотків; підстави позову, у т. ч. опис фактів та інтересу позивача; опис доказів, які обґрунтовують позовні вимоги; підстави для юрисдикції [7]. Важливим є те, що за подання неправдивої інформації позивач буде нести відповідальність у вигляді накладення санкцій за законодавством країни-члена ЄС, у якій буде проводитись судовий розгляд. Тому позивач має це усвідомлювати і зазначати лише правдиву інформацію. Для порівняння, за українським законодавством перелік необхідних реквізитів є значно меншим, адже заява повинна містити лише найменування суду, в який вона подається; ім'я (найменування) заявника та боржника, а також ім'я (найменування) представника заявника, якщо заява подається боржником, їхнє місце проживання або місцезнаходження; вимоги заявника і обставини, на яких вони ґрунтуються, а також перелік документів, що додаються до заяви.

В Україні така заява подається виключно в письмовій формі. В європейському наказному провадженні передбачено декілька альтернативних способів подання такої заяви. Серед них: у формі паперового носія, будь-якими засобами зв'язку, у т. ч. електронними. Враховувати потрібно лише здатність суду обробити документ, переданий засобами зв'язку та можливість застосування таких засобів зв'язку за внутрішнім законодавством країни, де буде проходити розгляд справи. Важливою умовою є також необхідність підписання документів, що подаються в електронній формі, електронним цифровим підписом.

Після подання заяви і в Україні, і в європейському наказному провадженні суд здійснює перевірку поданої заяви на її відповідність передбаченим вимогам та її обґрунтованість. Перевірка заяви на її відповідність вимогам, зазначеним у Регламенті, здійснюється електронною системою, проте можливості перевірити обґрунтованість поданої заяви електронна система не має. При цьому суд може прийняти заяву до розгляду, повернути її на доповнення та доопрацювання або відмовити в прийнятті даної заяви [11, с. 46].

Якщо суд відмовив у прийнятті заяви, то це не виключає можливості її повторної подачі після усунення всіх недоліків. Проте можливість оскарження відхиленої заяви в європейському законодавстві не передбачена.

При дотриманні всіх вимог до заяви та підстав її подання суддя має видати судовий наказ. За Цивільний процесуальним кодексом України під судовим наказом розуміють особливу форму судового рішення, що видається судом за результатами розгляду вимог, передбачених цим Кодексом [8]. Термін для його видання – 3 дні з моменту постановлення ухвали про відкриття наказного провадження, а за європейським законодавством такий строк становить 30 днів. При цьому, саме на протязі 30 днів після винесення рішення у європейському наказному провадженні боржник має сплатити заявнику визначену суму або подати до суду заперечення на нього. В Україні такий термін становить 10 днів. Якщо ж боржник вирішив подати заперечення, то він повинен написати заяву встановленої форми, де зазначається лише, що він оспорює дану вимогу. Причини, через які він не згоден із заявою, йому зазначати не потрібно. Наслідком подання такого заперечення буде те, що в подальшому така заява буде розглядатися в порядку звичайного цивільного судочинства у позовному провадженні.

Останнім етапом в європейському наказному провадженні є визнання судового наказу дійсним, що здійснюється після спливу строку на подання заперечень боржником. Ідентична процедура застосовується і за українським законодавством.

Отже, проведена порівняльно-правова характеристика наказного провадження за законодавством України та ЄС показує те, що:

– наказне провадження є однією з кращих та найефективніших процедур сучасного цивільного судочинства в глобальному масштабі;

– процедури наказного провадження за Регламентом ЄС № 1896/2006 мають як багато спільного, так і відмінного із законодавством України. Зокрема, основні відмінності полягають у формі подання заяви, вимогах, які можуть розглядатися в порядку наказного провадження, у використанні стандартних форм уніфікованих процесуальних документів та можливості запровадження електронного документообігу.

Підсумовуючи вищевикладене, вважаємо за необхідність і в Україні, крім письмової форми, запровадити альтернативу шляхом подання заяви, отримання копії судового наказу та інших процесуальних документів в електронній формі. Це б значно спростило і полегшило судовий документообіг.

ЛІТЕРАТУРА

1. Конституція України : Закон України від 28 червня 1996 року № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – С. 141.

2. Фурса С. Я. Цивільний процес України : проблеми і перспективи : науково-практичний посібник / С. Я. Фурса, С. В. Щербак, О. І. Євтушенко. – К. : Видавець Фурса С. Я., 2006. – 448 с.

3. Вербіцька М. В. Наказне провадження в цивільному процесі України : автореф. дис… на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук за спец. : 12.00.03 «цивільне право і цивільний процес ; сімейне право, міжнародне приватне право» / М. В. Вербіцька ; Львівський університет ім. Івана Франка. – Львів, 2011. – 231 с.

4. Сахнова Т. В. Законная сила судебного решения и иных судебных постановлений / Т. В. Сахнова // Правоведение. – 2007. – № 3. – С. 126–138.

5. Про практику розгляду судами заяв у порядку наказного провадження : Постанова Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 23 грудня 2011 року № 14 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http// zakon1.rada.gov.ua

6. Бобрик В. І. Європейське наказне провадження / В. І. Бобрик // Приватне право і підприємництво. – 2013. – № 12. – С. 176–180.

7. Regulation (EC) No 1896/2006 of the European perlament and of the Council of 12 December 2006 creating a European order for payment procedure [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do? uri=OJ:L:2006:399:0001:01:EN:HTML.

8. Цивільний процесуальний кодекс України : Закон України від 18 березня 2004 року № 1618-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 40-41, 42. – Ст. 492.

9. Васильєв С. В. Порівняльний цивільний процес : Підручник / С. В.
Васильєв. – К. : Алерта, 2015. – 352 с.

10. Брановицкий К. Возможности использования информационных технологий в европейском приказном производстве (Регламент ЕС № 1896/2006 «О введении европейского приказного производства») / К. Брановицкий // Арбитражный и гражданский процесс. – 2009. – № 10. – С. 36–39.

11. Бобрик В. І. Європейське наказне провадження як основа для оптимізації цивілістичного судочинства в Україні / В. І. Бобрик // Право і суспільство. – 2015. – № 3. – С. 42–48.